

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs XVII. Reuertere: similis esto dilectemi capreae, hinnuloque
ceruorum super montes. Bethel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

eum erit Deus omnia in omnibus, plenā & perfectā & incommutabile suā visionis mihi dabis remunerationem ubi ipse in me suorum pulchritudine donorum & ego in eo æternā corporis & animæ incorruptione pascamur.

Quia verò hæc mutua quā posuimus dilectio semper conuenit cuique Patri & Filio, hoc propriū est eorum quæ dicuntur ad aliquid, vt hoc ipsum quod sunt aliorum dicantur, vel quomodolibet aliquid ad aliud. Quicquid enim in naturā relationis agnoscitur, id cum alio necesse est consideretur: nam cum dicitur Pater, necesse est, vt sit Filius cuius Pater dicatur, eodemque modo per conuersionem dicendū de Filio. Si ergo sancti filij sunt Dei, per dilectionem & mandatorum eius obseruationem; necesse est vt ipse Deus Pater eorum dicatur per gratiam, per conditionem & per gubernationem, & è conuerso, si Deus Pater, ipsi filij. Vnde & hic non absurdum est dicere, dilectus meus mihi in Patrem, & ego illi in filium vel filiam: dicit enim ipse Deus quodam loco de suis. *ego ero illis in Patrem, & ipsi erunt mihi in filios & filias.*

Siue alio modo dicamus, prope consimilem videtur habere sensum relationis, vt cum dicitur *dilectus meus mihi* subaudiatur adiutor & protector est, & *ego illi*, subaudiatur obediens sum. Hæc quoque sibi conferuntur, vt quia mihi adiutor

& protector est, ideo illi obediens sum, & quia illi obediens sum, ille mihi suum impendat adiutorium.

Qui pascitur inter lilia, quia delectatur candore virtutum & munditiā cogitationum & operum, sicut dicit quodam loco, & *ego mundis intersum cogitationibus*; & sicut scriptū est, *beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*, tamdiu gratiæ suæ in me operatur effectum, donec dies intelligentiæ & scientiæ spiritualis elucescat fugato caligine ignorantiae vel carnalis intelligentiæ. Quo enim magis mens Deo in virtutum profectibus iungitur, eò altius in diuinæ contemplationis subtilitate eleuatur.

Siue *donec dies est*, hoc est lux & splendor bonorum operum, qui in meā mente per diuinæ gratiæ inhabitationem effulsit, ad aliorum corda verbo & exemplo resplendeat, & ab eis omnem prauitatis & malitiæ umbram siue noctem remoueat: *fructus enim lucis est in omni bonitate & iustitia & veritate.*

VERSUS XVII.

Reuertere: similis esto dilectæ mi caprea, hinnuloq; ceruorum super montes Bethel.

DVM pasceretur Dilectus inter lilia candentis & virtutibus redolentis animæ, tantum ipsam animam charitatis suæ dulcedine reficit, vt terrena despiciens tota in cœlestibus suspenderetur, nec tamē sicuti est; incircumscriptam diuinā-

Secunda expositio relationis dilectionis dilecti ad dilectam. Prou. 8.

Matth. 5.

Ephes. 5.

Dilectio & mandatorū obseruatio constituent nos filios Dei.

2. Reg. 7.

nitatem comprehendere possit. Vnde cum omnem sensum excedentem, & quasi quodammodo fugientem dilectum persequitur toto mentis conatu, quia incomprehensibilis & ineffabilis est, tam immensæ claritatis iurare repercutitur, nec ultra eum persequendum existimat, quem nullo modo comprehendere posse considerat. Huic enim de Sanctis animalibus scriptum est, quia cum fieret vox supra firmamentum, stabant & submittebant alas suas: Firmamenti quippe nomine virtutes supernæ designantur, quæ alijs Angelorum cœtibus de cœlo cadentibus ipsæ in amore Dei firmiter perstiterunt. Vox verò in mente est quidam sonus intelligentiæ; sed vox alia fit sub firmamento, alia de firmamento, atque alia super firmamentum. Sanctis quippe mentibus de terrenis ad superna se subleuantibus vox fit sub firmamento, quando aliqua de visibilium naturâ, ordine, qualitate, subtiliter intelligunt, vox autem fit de firmamento, quando illorum supernorum spirituum ineffabilia & æterna gaudia pensant, vox verò super firmamentum fit, quando aliquid de diuinitatis celsitudine contemplando cogitant, de quâ quia nihil ad plenum sicuti est, comprehendere possunt, stantes & ultra progredi non volentes, humiliter alas contemplationis deponunt, & eum quem incomprehensibilem esse intelligunt obstupescunt, obstupescentes

venerantur & expauescunt, expauescentes diligunt, diligentes quandoque sicuti est conspiciunt.

Quia ergo in diuinitatis cõtēplatione dilectâ deficit, quasi iam auolantem dilectum diu consequi non potest, reuocat, & vt saltem humanitatis suæ Sacramenta, quoquo modo reuelare dignatur, implorat dicens, *reuertere dilecte mi, similis esto capræ aut hinnulo ceruorum super montes Bethel*; ac si alijs verbis dicat, quoniam diuinitatis tuæ sublimitatem perfecti capere non valeo, *videmus enim nunc per speculû in enigmate*, saltem concede mihi humanitatis tuæ scrutari & intelligere veritatem, veritatis rationem, rationis utilitatem; veritatem in fide, rationem in causâ, utilitatem in causæ fine. Credimus enim te hominem factum hac ratione vt saluares genus humanum, cuius finis vita æterna est.

Sed in huiusmodi causæ actione *similis fuisti capræ aut hinnulo ceruorum*, quia de stirpe Patriarcharum natus, veluti ceruorum hinnulus velociter humanæ salutis ordinem dispensasti: nam postquam prædicare cepisti, tribus & semis annis tam celebris & mirabilis negotij vniuersale bonum peregisti, passus verò cito post triduum surrexisti, & post quadraginta dies cœlos ascendisti, talisque excursus & recursus fuit quasi capræ aut hinnuli ceruorum salientis in montibus.

Quod dilectâ dilectum perat reuer- ti, & similiti capræ quid figuret I. Cor. 13.

Christus in Incarnatione similis factus capræ aut hinnulo ceruorum.

Ezech. I.
Firmamenti nomine virtutes designantur supernæ.

Quando fiat vox sub firmamento, de firmamento, & super firmamentum.

Incar-
natio
Domini cur
facta dicitur
super mon-
tes Bethel.

Apostoli
monibus
comparan-
tur.

Saltus quasi
fecerit
Christus.

Sacra scrip-
tura per
montes Be-
thel intelli-
gitur.

Sed iste recursus siue recursus tu-
us fuit super montes Bethel, id est
domus Dei quæ est Ecclesia, cuius
profectus & institutio agebatur in
excursu & cursu isto, super cuius
montes, hoc est Apostolos cætero-
que sanctos prædicatores quasi
velox hinnulus prompto tuæ gratiæ
munere concurristi, quando eos re-
pentino spiritus sancti aduentu do-
cuisti, ut quod alij per longa tem-
porum spatia vix capere possunt, i-
sti vno momento attingerent. Quo
enim velocior potuit saltus tuus su-
per hos montes esse, quam vnâ ho-
râ omnium linguarum scientiam
dare.

Harum ergo rerum omnium Sa-
cramenta concede ut intelligam,
intelligens in his meditari valeam,
ab his fide & opere non rece-
dam, fide credendo, opere pro posse
imitando. *Similis enim es capria aut
hinnulo ceruorum* in corde meo, quã-
do ista dispensationis tuæ sacramen-
ta reuoluo, quomodo scilicet ad
hæc instituenda de cælo in vterum
Virginis, de vtero in crucem,
de cruce in sepulchrum, de
sepulchro denuo in cælum qua-
si quibusdam saltibus cucurristi.
Similitudo autem ista mihi ap-
paret *super montes Bethel*, hoc est in
scripturis quas tenet & veneratur
sancta Ecclesia, quæ videlicet scrip-
turae montes sunt, propter altitudi-
nem sensuum qui continentur in
eis, ex vtilitatibus præceptorum di-

uinorum, siue ex sacramentis & re-
bus Sacramentorum.

Sed quia tota vis dilectionis hu-
ius inter dilectum & dilectam, pen-
det ex fide sacramentorum & ob-
seruatiã diuinorum mandatorum,
omissã intentione illâ quærendi,
quã Deum in suã naturã comprehẽ-
dere voluit, sed minimè potuit, cœ-
pit intendere qualiter Deum per fi-
dem & iustitiam comprehendere
posset. Si enim iuxta Iohannis vo-
cem *Deus charitãs est*, fidem verò &
iustitiam habere Deum est diligere,
profectò charitatem istam habere
est Deum habere.

Quid autem charitatem istam
dicimus, nisi omne illud bonum,
quod potest animo concepì, corde
credi, ore confiteri, opere exerceri?
nempe omne istud nemo consequi-
tur bonum, nisi qui perfectè diligit
Deum, & nemo diligit Deum, nisi
qui hoc consequitur bonum, sicut
paulò superius positum est, *dilectus
meus mihi & ego illi.*

Hoc etenim bonum quædam est
via, quæ ducit ad meliora compre-
hendenda, cuius vitæ terminus &
clausula est illud indeficiens bonũ,
hoc est vita æterna. Verum quoni-
am non parua difficultas est huius-
modi bonum inueniendi, dum sint
per pauci qui perfectam Dei chari-
tatem habeant, subdit dilecta enar-
rans ordinem inquisitionis &
inventionis huius non
facile proueni-
entis.

Vis dile-
ctionis inter
sponsam &
sponsã vnde
petenda.

I. Ioh. 4.

Bonum
quod ducit
ad summum
bonum à
paucis ap-
prehendi-
tur.

CA-